

Praktijkadvies 'Sociale cohesie'

Inleiding

Het zelf inrichten en beheren van buurtgroen door bewoners stimuleert de sociale cohesie in een buurt. Een mooi voorbeeld van 'sociaal' buurtgroen is een buurtpark waarbij verschillende functies (o.a. rust, ontspanning, esthetiek, voedsel en spelen) gecombineerd kunnen worden. Het (nieuwe) buurtgroen fungeert als een sociale ontmoetingsplek voor jong en oud. Door samen te tuinieren leer je elkaar (beter) kennen. Mensen die eenzaam zijn raken uit hun isolement raken. Door geregeld groene buurtactiviteiten te organiseren wordt de sociale samenhang (gezelligheid) verder ontwikkeld. Als groencoach speel je een belangrijke rol om de sociale cohesie in een buurt aan te wakkeren en/of (verder) te ontwikkelen.

Ontwikkelingen in Amsterdam

In Amsterdam zijn anno 2016, volgens het Parool, ca. 85.000 mensen eenzaam. Bovendien kent de stad verschillende uitdagingen op het gebied van veiligheid. Versteende pleinen in buurten nodigen vaak niet uit tot sociale ontmoeting en bovendien kan het in het donker onveilig aanvoelen. Door een plein te vergroenen met de buurtbewoners kan een grijs en grijs plein worden omgevormd tot een fris, groen park.

De Gezonde Stad heeft in dit kader het concept '[Park om de Hoek](#)' ontwikkeld. Door bewoners zo veel mogelijk zelf te laten doen wordt het eigenaarschap, de zelfredzaamheid en de motivatie tot zelfbeheer gestimuleerd. De Gezonde Stad zorgt voor de (proces)begeleiding.

Naast 'Park om de Hoek', waarvan er inmiddels 6 zijn gerealiseerd, zijn er vele andere inspirerende praktijkvoorbeelden van 'sociaal' buurtgroen. Zo zijn er op verschillende plekken 'groene' buurtwerkers van welzijnsorganisaties die zorgen voor begeleiding bij groene buurtprojecten (en het betrekken van kwetsbare groepen). In sommige delen van Amsterdam zijn (professionele) groene buurtorganisaties actief die bewoners zowel inhoudelijk als sociaal begeleiden met buurtprojecten en zelfbeheer.

Zelf aan de slag!

Om de sociale betrokkenheid bij een groen buurtproject te stimuleren kunnen elementen uit de werkwijze van Park om de Hoek worden gebruikt. Een voorbeeld van deze werkwijze is:

1. Het ontwikkelen van draagvlak in de buurt door bewoners van begin af aan te betrekken en te werken vanuit het initiatief of de vraag van (actieve) bewoners.
2. Het inventariseren van de wensen en het maken van een (breed)gedragen (schets)ontwerp, door co-creatie met de buurt en het stadsdeel.
3. Het maken van een gezamenlijk beheer- en onderhoudsplan zodat het buurtgroen na oplevering door de buurt wordt verzorgd.
4. Het gezamenlijk toewerken naar en organiseren van de (feestelijke) plantdag waarbij het groen wordt aangelegd (met, voor en door de buurt).

Om een groen bewonersinitiatief ook daadwerkelijk uit te kunnen voeren is het van belang om nauwe contacten te houden met de gemeente. De gebiedsmakelaar is het aanspreekpunt voor bewoners en helpt met het ontwikkelen van lokaal draagvlak en het betrekken van bewoners. Ook weet de gebiedsmakelaar de juiste ambtenaren te vinden. Als groencoach ondersteun je de gebiedsmakelaar bij de sociale en inhoudelijke begeleiding van het bewonersinitiatief. Aangezien je geen beslissingsbevoegdheid hebt, sta je dicht bij de bewoners om eigenaarschap, motivatie en betrokkenheid vast te houden en/of te versterken. Door korte lijntjes te onderhouden met de gemeente kan je de bewoners goed informeren over beleid, procedures en verwachtingen.

Coach anderen!

Als groencoach vervul je een sleutelrol als (onafhankelijke) intermediair tussen een bewonersgroep en de gemeente. Je kan zorgen voor sociale en inhoudelijke begeleiding voor, tijdens en na een groen buurtproject. Hierbij kan gedacht worden aan:

- **Voor:** Informeren van bewoners over de (subsidie)mogelijkheden, inspireren met goede praktijkvoorbeelden en motiveren om zelf met een idee te komen of zich aan te sluiten bij een bestaand initiatief. Wanneer er lokaal draagvlak is voor één of meerdere initiatieven kan je de bewonersgroep ondersteunen bij het opstellen van een projectplan en evt. subsidieaanvraag.
- **Tijdens:** Wanneer een projectplan en subsidieaanvraag is goedgekeurd door de gemeente zal er een (ambtelijk) projectleider worden aangewezen en een (groen)aannemer worden ingehuurd. Als groencoach is het in deze fase van belang om ervoor te waken dat de bewonersgroep goed geïnformeerd wordt, betrokken blijft bij het uiteindelijke uitvoeringsplan en ook zelf mee kan helpen met de inrichting. Wanneer dit niet gebeurt kan het eigenaarschap en daardoor de motivatie tot zelfbeheer drastisch verminderen.
- **Na:** Het nieuwe buurtgroen dient zelf door de bewoners onderhouden en beheerd te worden. Hiervoor zal een beheerovereenkomst (evt. met spelregels) tussen de bewonersgroep (initiatiefnemers) en de gemeente (Stadswerken) worden opgesteld. Door persoonlijke aandacht van de groencoach tijdens de beheerfase kan de continuïteit van het project zo goed mogelijk worden geborgd. Je helpt bij evt. vragen en behoeften (bv. materialen, plantjes, expertise) en afstemmen met de gemeente. Ook kan je de betrokkenheid monitoren en helpen bij het zoeken van (nieuwe) vrijwilligers en het organiseren van buurtactiviteiten.

Als groencoach speel je dus een belangrijke rol om de sociale samenhang en dynamiek in een bewonersgroep vast te houden en te stimuleren. Wanneer er bepaalde conflicten (dreigen te) ontstaan tussen bewoners is het verstandig z.s.m. professionele hulp in te schakelen. Door proactief goede contacten te onderhouden met een lokaal netwerk van professionals (bv. welzijnswerkers, wijkbeheerders, gebiedsmakelaars) kan je deze snel inzetten wanneer nodig. Ook kan je samenwerken met kennisorganisaties (bv. De Gezonde Stad of groene buurtorganisaties) die je kunnen helpen met procesbegeleiding.

Verder lezen

Er zijn verschillende onlinebronnen die je kan raadplegen voor verdere verdieping, zoals:

- [Sociale kaart van Amsterdam](#): overzicht van organisaties in het sociale domein.
- [Groene vingers in de buurt](#): handleiding voor het werken met vrijwilligers in groene buurtprojecten.
- [Park om de Hoek: Doe Mee!](#): stappenplan voor bewoners voor het aanleggen van buurtgroen
- [7 redenen om te investeren in een groene stad](#): onderzoek van de WUR
- [Minahassa park](#): van versteend plein tot gezellig buurtpark